

[Strona Główna](#) > ... > [Roszczenia Pieniężne](#) > [Niewypłacalność/upadłość](#) > Portugal

Niewypłacalność/upadłość

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugalia

Uwaga wstępna

Podstawą prawną informacji, które znajdują się w poniższym arkuszu, jest *Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas* (kodeks upadłościowy i naprawczy) (zwany dalej CIRE, na podstawie skrótu utworzonego od nazwy w języku portugalskim) przyjęty dekretem z mocą ustawy nr 53/2004 z dnia 18 marca 2004 r. i ostatnio zmieniony dekretem z mocą ustawy nr 57/2022 z dnia 25 sierpnia 2022 r.

1 Wobec jakiego podmiotu można wszcząć postępowanie upadłościowe?

Postępowanie upadłościowe może zostać wszczęte przeciwko: dowolnej osobie fizycznej lub prawnej i spadkowi nieobjętemu; stowarzyszeniom nieposiadającym osobowości prawnej i specjalnym rodzajom stowarzyszeń; spółkom cywilnym; spółkom handlowym lub spółkom cywilnym o charakterze spółki handlowej – do dnia ostatecznej rejestracji umowy założycielskiej; spółdzielniom – do dnia rejestracji; spółkom jednoosobowym z ograniczoną odpowiedzialnością (*estabelecimento individual de responsabilidade limitada*) i wszelkim innym odrębnym składnikom majątku (art. 2 ust. 1 lit. a)–h) CIRE).

Państwowe osoby prawne i przedsiębiorstwa państwowe, zakłady ubezpieczeń, instytucje kredytowe, przedsiębiorstwa finansowe, firmy inwestycyjne świadczące usługi w zakresie przechowywania środków pieniężnych lub papierów wartościowych należących do osób trzecich oraz przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania nie mogą być przedmiotem postępowania upadłościowego, ponieważ postępowanie upadłościowe jest niezgodne ze szczególnymi ustaleniami przewidzianymi dla tego rodzaju podmiotów (art. 2 ust. 2 CIRE).

2 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było wszcząć postępowanie upadłościowe?

Postępowanie upadłościowe można wszcząć, jeżeli dłużnicy nie są w stanie zaspokoić wszystkich swoich wymagalnych wierzytelności (art. 3 CIRE).

Celem postępowania upadłościowego jest zaspokojenie wierzycieli w sposób przewidziany w planie upadłości lub, jeżeli okaże się to niemożliwe, likwidacja majątku upadłego i podział uzyskanych w ten sposób środków między wierzycieli (art. 1 ust. 1 CIRE).

Jeżeli dłużnik będący spółką znajduje się w trudnej sytuacji finansowej lub grozi mu niewypłacalność, może wystąpić do sądu o wszczęcie szczególnego postępowania sanacyjnego (art. 17-A-17-I CIRE).

Każdy inny dłużnik, który znajduje się w trudnej sytuacji finansowej lub któremu grozi niewypłacalność, może wystąpić do sądu o wszczęcie szczególnego postępowania układowego (art. 222-A-222-J CIRE).

3 Jakie aktywa należą do masy upadłości? W jaki sposób rozporządza się

aktywami, które zostały nabyte przez dłużnika lub zostały na niego przeniesione w toku postępowania upadłościowego?

Masa upadłości obejmuje cały majątek upadłego w dniu ogłoszenia jego upadłości.

W skład masy upadłości wchodzi również wszelkie składniki majątku i prawa majątkowe nabyte w toku postępowania upadłościowego – na przykład prawa własności, prawa korzystania z rzeczy, zastrzeżenie własności itp. (art. 46 ust. 1 CIRE) – które można przekształcić w środki pieniężne.

Jeżeli upadły pozostaje w związku małżeńskim, w którym obowiązuje ustrój wspólności majątkowej, masa upadłości obejmuje również jego udział we wspólnym majątku małżonków.

4 Jakie uprawnienia przysługują odpowiednio dłużnikowi i zarządcy?

Jeżeli w skład masy upadłości wchodzi spółka, na mocy orzeczenia w przedmiocie upadłości upadły może samodzielnie odpowiadać za zarządzanie masą upadłości (art. 223 CIRE), o ile spełniono warunki przewidziane w art. 224 CIRE.

Zarządca masą upadłości powoływany przez sąd (art. 52 ust. 1 CIRE) zarządza przebiegiem postępowania upadłościowego i jest najważniejszym podmiotem w tym postępowaniu.

Odpowiada on m.in. za: zaspokojenie wierzytelności upadłego z masy upadłości oraz sprawowanie nadzoru nad procesem sprzedaży składników majątku wchodzących w skład masy upadłości w celu dokonania podziału zysków z tej sprzedaży między wierzycieli, ochrony praw upadłego i zagwarantowania mu możliwości korzystania z tych praw, zapewnienia dalszego funkcjonowania spółki oraz – w miarę możliwości – zapobieżenie dalszemu pogarszaniu się sytuacji majątkowej upadłego (art. 55 ust. 1 CIRE).

5 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było dokonać potrącenia wierzytelności?

Wierzytelności wobec masy upadłości można potrącić z zobowiązaniami wobec tej masy, jeżeli spełniono wymogi art. 99 CIRE.

Skorzystanie z tego mechanizmu pozwala wierzycielom masy upadłości dokonać potrącenia ich wierzytelności z zobowiązaniami wobec masy upadłości, co umożliwia wygaszenie wierzytelności wzajemnych. Tym samym wierzytelność wierzyciela odzyskuje się bez konieczności spłaty zadłużenia do masy upadłości, co pozwala uniknąć nagromadzenia wierzytelności z niespłaconymi wierzytelnościami.

Jest to sposób na usprawnienie procesu realizowania płatności, który pozwala uniknąć konieczności dokonywania płatności krzyżowych.

Poza ogólną zasadą przewidzianą w art. 99 CIRE ustanowiono również inne przepisy zapewniające możliwość dokonania potrącenia, mianowicie art. 102 ust. 3 lit. e), art. 154 ust. 1, art. 242 ust. 3 i art. 286 CIRE.

6 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na obowiązujące umowy, których stroną jest dłużnik?

Wpływ upadłości na obowiązujące umowy, których stroną jest upadły, zależy od charakteru umowy i został określony w art. 102–119 CIRE.

Co do zasady umowy dwustronne (które nakładają określone obowiązki na obydwie strony) wykonuje się w taki sam sposób, z zachowaniem warunków uzgodnionych między stronami.

Jeżeli jednak w dniu ogłoszenia upadłości umowa nie została w pełni wykonana, jej wykonanie ulega zawieszeniu do czasu wydania przez zarządcę masą upadłości oświadczenia o jej wykonaniu lub odmowie jej wykonania (art. 102 ust. 2 CIRE). Jeżeli zarządca masą upadłości odmówi wykonania umowy, żadna ze stron nie jest uprawniona do odzyskania środków, które wniosła już na poczet wykonania umowy (art. 102 ust. 3 CIRE).

Na przykład:

- umowa sprzedaży z zastrzeżeniem własności (w ramach której sprzedawcą jest upadły): druga strona może żądać wykonania umowy, jeżeli przedmiot umowy został jej wydany przed ogłoszeniem upadłości (art. 104 ust. 1 CIRE);
- umowa przedwstępna (w ramach której upadły jest sprzedawcą): nie można skutecznie odmówić wykonania umowy, jeżeli dokonano tradycyjnej czynności stawiającej nabywcę w korzystnej sytuacji (np. jeżeli sprzedawca przekazał nabywcy klucze do konkretnej nieruchomości) – art. 106 ust. 1 CIRE.

Jeżeli dłużnik podejmował działania na szkodę masy upadłości (tj. dokonywał czynności mających na celu zmniejszenie wartości składników majątku wchodzących w jej skład, a także czynności uniemożliwiających zaspokojenie wierzycieli lub ograniczających możliwość ich zaspokojenia bądź zagrażających takiej możliwości) na przestrzeni dwóch lat poprzedzających datę ogłoszenia upadłości, wierzytelności można zaspokoić zgodnie z przepisami art. 120 i nast. CIRE.

7 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na postępowania wszczęte przez poszczególnych wierzycieli (z wyłączeniem zawisłych spraw sądowych)?

Ogłoszenie upadłości prowadzi m.in. do zawieszenia wszelkich postępowań egzekucyjnych lub środków egzekucyjnych wszczętych/zastosowanych na wniosek wierzycieli masy upadłości, które mogą mieć wpływ na składniki majątku wchodzące w skład masy upadłości, i uniemożliwia wszczęcie lub prowadzenie jakiegokolwiek czynności egzekucyjnej na wniosek wierzycieli masy upadłości (art. 88 ust. 1 CIRE): na przykład, jeżeli wynagrodzenie dłużnika zostało zajęte, środek ten zawiesza się z chwilą ogłoszenia upadłości.

Z kolei zawieszony środek egzekucyjny uchyla się w odniesieniu do niewypłacalnego dłużnika po uznaniu go za upadłego i po zakończeniu postępowania upadłościowego, dokonując ostatecznego podziału masy upadłości lub z powodu braku możliwości zaspokojenia wierzycieli z masy upadłości (art. 88 ust. 3 CIRE).

Ogłoszenie upadłości skutkuje natychmiastową wymagalnością wszystkich zobowiązań ciążących na upadłym, które nie podlegają warunkom zawieszającym (art. 91 ust. 1 CIRE).

Postanowienie o ogłoszeniu upadłości prowadzi do zawieszenia biegu wszystkich terminów przedawnienia i terminów zawitych, o których przywrócenie może wnieść dłużnik, w toku postępowania (art. 100 ust. 1 CIRE).

8 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na dalsze rozpoznanie sprawy sądowej zawisłej w momencie wszczęcia postępowania upadłościowego?

Po ogłoszeniu upadłości wszystkie postępowania wszczęte przeciwko upadłemu i odnoszące się do majątku wchodzącego w skład masy upadłości mogą zostać przyłączone do postępowania upadłościowego na wniosek zarządcy masą upadłości, jeżeli będzie to sprzyjało sprawnemu przeprowadzeniu tych postępowań (art. 85 ust. 1 CIRE). Zarządca masą upadłości reprezentuje zatem upadłego przy dokonywaniu wszystkich czynności, również w sytuacji, w której strona przeciwna nie wyraża zgody na ich dokonanie (art. 85 ust. 3 CIRE).

9 Czym charakteryzuje się co do zasady udział wierzycieli w postępowaniu upadłościowym?

Wierzyciele masy upadłości biorą czynny udział w postępowaniu i muszą zgłosić swoje wierzytelności w terminie wyznaczonym w orzeczeniu, który nie może jednak przekraczać 30 dni (art. 36 ust. 1 lit. j) i art. 128 ust. 1 CIRE).

Za wierzycieli masy upadłości uznaje się wszystkie osoby dysponujące wierzytelnościami o charakterze finansowym wobec upadłego lub wierzytelnościami zabezpieczonymi składnikami majątku wchodzącymi w skład masy upadłości, które powstały przed ogłoszeniem upadłości.

Od dnia ogłoszenia upadłości wszystkich płatności na rzecz wierzycieli dokonuje się w ramach postępowania

upadłościowego, co wyklucza możliwość podejmowania jakichkolwiek działań egzekucyjnych wobec masy upadłości i kontynuowania tego rodzaju działań wobec masy upadłości.

Z tego względu wierzyciele są uprawnieni do udziału w zgromadzeniu wierzycieli zgodnie z art. 72 ust. 1 CIRE.

Z tytułu wierzytelności przysługuje jeden głos na jedno euro lub jego część, jeżeli takie wierzytelności zostały już uznane w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie zawartym w załączniku dotyczącym sprawdzenia wierzytelności i przypisania im kategorii zaspokojenia, lub w ramach późniejszego środka sprawdzającego, lub w przypadku spełnienia przez wierzyciela warunków określonych w art. 73 ust. 1 lit. a) i b) CIRE.

10 W jaki sposób zarządca może wykorzystać aktywa masy upadłości dłużnika lub nimi rozporządzać?

Zarządca masą upadłości może korzystać ze składników masy upadłości i rozporządzać nimi zgodnie z art. 149, 150, 157 i 158 CIRE.

Sprzedaż składników majątku wchodzących w skład masy upadłości jest czynnością niezbędną do zaspokojenia wierzytelności wierzycieli. Odpowiedzialność za przeprowadzenie tej sprzedaży spoczywa na zarządcy masą upadłości, który dysponuje swobodą uznania w tym zakresie.

Po uprawomocnieniu się orzeczenia w przedmiocie upadłości i po zwołaniu zgromadzenia wierzycieli w celu przedstawienia sprawozdania przez zarządcę masą upadłości zarządca sprzedaje wszystkie składniki majątku włączone do masy upadłości, o ile wierzyciele nie wyrażą sprzeciwu wobec takiej sprzedaży na wspomnianym zgromadzeniu (art. 158 ust. 1 CIRE).

Wierzycielom dysponującym zabezpieczeniem rzeczowym ustanowionym na składnikach majątku podlegających sprzedaży należy zapewnić możliwość wyrażenia opinii w kwestii trybu sprzedaży tych składników majątku, a także należy poinformować ich o ustalonej wartości bazowej tych składników majątku i proponowanej cenie ich zbycia. Z zastrzeżeniem określonych wymogów, tacy wierzyciele mogą wystąpić o umożliwienie im nabycia tych składników majątku bezpośrednio lub za pośrednictwem osoby trzeciej (art. 164 ust. 2 i 3 CIRE).

Zyski ze zbycia składników majątku – z wyłączeniem kwot niezbędnych do pokrycia bieżących wydatków – muszą zostać zdeponowane na rachunku bieżącym otwartym na potrzeby zarządzania masą upadłości w instytucji kredytowej wybranej przez zarządcę (art. 150 ust. 6 i art. 167 ust. 1 CIRE).

11 Jakie wierzytelności mogą być zgłoszone do masy upadłości dłużnika oraz w jaki sposób traktuje się roszczenia powstałe po wszczęciu postępowania upadłościowego?

Wyróżnia się trzy rodzaje wierzytelności wobec masy upadłości:

1. wierzytelności zabezpieczone i uprzywilejowane;
2. wierzytelności podporządkowane
3. wierzytelności niezabezpieczone.

Wierzytelności zabezpieczone to wierzytelności zabezpieczone rzeczowo, m.in. zastawami obejmującymi kapitał i odsetki do wartości zabezpieczonego składnika majątku (art. 47 ust. 1 CIRE). W tym kontekście należy jednak podkreślić, że niektóre gwarancje wygasają wraz z ogłoszeniem upadłości. W takim przypadku ich posiadacze tracą status wierzycieli zabezpieczonych (art. 97 CIRE).

Wierzytelności uprzywilejowane to wierzytelności objęte ogólnym prawem pierwszeństwa do zaspokojenia ze składników majątku wchodzących w skład masy upadłości, niezależnie od tego, czy składniki te są ruchomościami, czy też nieruchomościami (art. 47 ust. 4 lit. a) CIRE).

Wierzytelności podporządkowane to wierzytelności wymienione w art. 48 CIRE, „z wyjątkiem wierzytelności objętych ogólnym lub szczególnym prawem pierwszeństwa do zaspokojenia z masy upadłości bądź hipoteką ustawową, które nie wygasły wskutek ogłoszenia upadłości” (art. 47 ust. 4 lit. b) CIRE).

Wszystkie inne wierzytelności określa się mianem wierzytelności niezabezpieczonych (art. 47 ust. 4 lit. c) CIRE).

12 Jakie zasady obowiązują przy zgłaszaniu, weryfikacji i uznaniu wierzytelności?

Wierzyciele masy upadłości – w tym prokuratura – muszą złożyć stosowny wniosek w terminie wyznaczonym w orzeczeniu w przedmiocie upadłości, aby ich wierzytelności zostały zweryfikowane. Do wspomnianego wniosku wierzyciele załączają wszelkie dokumenty uzupełniające, którymi dysponują (art. 128 ust. 1 CIRE).

Przepisy dotyczące zgłaszania, sprawdzania i uznawania wierzytelności zawarto w art. 128–140 CIRE.

13 Jakie zasady obowiązują przy podziale funduszków masy upadłości? W jaki sposób ustala się hierarchę roszczeń i praw wierzycieli?

W przepisach mających zastosowanie do zaspokojenia wierzycieli przewidziano różnice w podejściu do wierzytelności w zależności od tego, czy są one zabezpieczone, uprzywilejowane, niezabezpieczone czy podporządkowane, zgodnie z art. 172–184 CIRE.

W przepisach tych przewidziano również możliwość zastosowania subrogacji w stosunku do spłaty długu osoby trzeciej oraz zasady mające zastosowanie w przypadku odpowiedzialności solidarnej dłużników.

14 Jakie są przesłanki oraz skutki zakończenia postępowania upadłościowego (w szczególności w drodze układu)?

Postępowanie upadłościowe można zakończyć:

- po przeprowadzeniu ostatecznego podziału;
- po wydaniu postanowienia zatwierdzającego plan upadłości;
- na wniosek dłużnika (o ile przestał on być niewypłacalny) – art. 231 CIRE;
- jeżeli zarządca masą upadłości stwierdzi, że składniki majątku wchodzące w skład masy upadłości są niewystarczające do zaspokojenia wierzytelności – art. 232 CIRE.

Po zakończeniu postępowania upadłościowego wszystkie skutki ogłoszenia upadłości ustają, a dłużnik odzyskuje prawo do rozporządzania swoim majątkiem, w tym do jego sprzedaży lub do przekazywania go w formie darowizny. Dłużnik może również swobodnie zarządzać swoim przedsiębiorstwem i majątkiem (art. 233 ust. 1 CIRE).

Co najważniejsze, wierzyciele masy upadłości nie podlegają już ograniczeniom w zakresie możliwości dochodzenia swoich praw od dłużnika, z wyjątkiem ograniczeń przewidzianych w planie upadłości lub w planie spłaty.

Warunki i skutki zakończenia postępowania upadłościowego określono w art. 231–234 CIRE.

15 Jakie prawa przysługują wierzycielom po zakończeniu postępowania upadłościowego?

Co do zasady po zakończeniu postępowania wierzyciele masy upadłości mogą wykonać przysługujące im prawa względem dłużnika bez ograniczeń innych niż ograniczenia przewidziane w ewentualnych planach upadłości i planach spłaty oraz w art. 242 ust. 1 CIRE.

Tytułem wykonawczym do tego celu jest postanowienie zatwierdzające plan spłaty oraz postanowienie w sprawie sprawdzenia wierzytelności lub, w stosownych przypadkach, postanowienie wydane w późniejszym postępowaniu w przedmiocie sprawdzenia wierzytelności, w połączeniu z postanowieniem zatwierdzającym plan upadłości.

Art. 242 ust. 1 CIRE stanowi, że w przypadku zwolnienia osób fizycznych z długu zabrania się egzekucji ze

składników majątku dłużnika, z których mają zostać zaspokojone wierzytelności wobec masy upadłości w okresie przejęcia dochodów.

16 Kto ponosi koszty postępowania upadłościowego łącznie z poniesionymi wydatkami?

Koszty i wydatki związane z postępowaniem upadłościowym zalicza się na poczet zobowiązań masy upadłości (art. 51 CIRE).

Przed zaspokojeniem jakichkolwiek wierzytelności wobec masy upadłości zarządca masą upadłości wyłącza z masy upadłości składniki majątku lub prawa niezbędne do pokrycia kosztów i wydatków związanych z postępowaniem, w tym kosztów i wydatków, konieczności poniesienia których można się spodziewać przed zakończeniem postępowania.

Koszty i wydatki związane z postępowaniem pokrywa się zgodnie z art. 172 CIRE.

W przypadku zwolnienia osoby fizycznej z długu powiernik wykorzystuje otrzymane środki pod koniec każdego roku okresu przejęcia dochodów w pierwszej kolejności na pokrycie kosztów i wydatków związanych z postępowaniem zgodnie z art. 241 CIRE.

17 Jakie są zasady dotyczące nieważności, zaskarżania lub względnej bezskuteczności czynności prawnych dokonanych ze szkodą dla ogółu wierzycieli?

W art. 120–127 CIRE przewidziano możliwość stwierdzenia bezskuteczności czynności dokonywanych ze szkodą dla zbiorowych interesów wierzycieli (czynności mających na celu zmniejszenie wartości składników majątku wchodzących w skład masy upadłości, a także czynności uniemożliwiających, ograniczających lub opóźniających możliwość zaspokojenia wierzycieli bądź zagrażających takiej możliwości), o ile spełnione zostały warunki określone w tych artykułach.

Przepisy mające zastosowanie w tej dziedzinie

[kodeks upadłościowy i naprawczy \(CIRE\)](#)

[rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego](#)

[Kodeks postępowania cywilnego \(Código de Processo Civil\)](#)

Uwaga: Powyższe informacje nie są wiążące dla punktu kontaktowego ani dla sądów i nie zastępują zapoznania się z obowiązującymi przepisami lub zmianami do nich. Przytoczone wyżej przepisy CIRE pochodzą z wersji przyjętej dekretem z mocą ustawy nr 53/2004 z dnia 18 marca 2004 r. i uwzględniają zmiany wprowadzone dekretem z mocą ustawy nr 57/2022 z dnia 25 sierpnia 2022 r.

■ Ostatnia aktualizacja: 30/06/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.